# GŁOS POMORSKI

**Nr. 190 — Rok 2.** (GAZETA POMORSKA) **Numer pojedyńczy 25 mk.**

**Prenumerata miejscowa:** W ekspedycji mies. **380** mk., kwart. **1140** mk. Przedpłata na poczcie miesięcznie **418** mk., kwartalnie **1254** mk. — W razie nieprzewidzianych wypadków jak strejki, przeszkody techniczne itd. prenumeratorzy nie mają prawa żądania niedostarczonych numerów lub zwrotu prenumeraty.

— — — Rękopisów nadesłanych nie zwraca się — — —

Dyrektor przyjmuje od godz. 10-tej do 11-tej przed południem. Redaktor Naczelny przyjmuje od godz. 11-tej do 12-tej w południe.

Rachunek bieżący: Bank Związku Sp. Zarobk. i Danziger Privat-Aktienbank Gdańsk i Grudziądz. P. K. K. P. Grudziądz. — Konto czekowe: **Gdańsk nr. 2980.** Konto pocztowe: Kasa Oszczędności Oddzia w Poznaniu nr. 201193. Miejsce płatności i wykonania: Grudziądz.

**Ogłoszenia:** Wiersz wysokości milimetra w dziale ogłoszeniowym na stronie 8-łamowej 25 mk., w dziale reklamowym na stronie I 3-łamowej przed tekstem 170, wśród tekstu 200, za tekstem 150, dla zagranicy z wyjątkiem W. M. Gdańska i Niemiec 200% nadwyżki w markach polskich lub ich wartości walutowej. Dla W. M. Gdańska: wiersz wysokości milimetra w dziale ogłoszeniowym na stronie 8-łam. 2 mk niem., w dziale reklamowym na stronie I 3-łam. przed tekstem 12 mk. niem., wśród tekstu 15 mk. niem., za tekstem 10 mk. niem., dla Niemiec 50% nadwyżki. Za tłomaczenie 20%. — **Administracja nie przejmuje** odpowiedzialności za termin umieszczenia ogłoszenia Rachunki są płatne w 8 dniach; po upływie tego terminu dolicza się 5% ponad skonto bankowe.

**Redakcja i Administracja: Groblowa 27/29.** | **GRUDZIĄDZ,** wtorek, dnia 15-go sierpnia 1922 | Telefon Nr. **50** i **51.**




### Zjazd Rady Naczelnej Chrz. Demokracji.

Warszawa, 14. sierpnia. (Tel. włas.) Wczoraj w niedzielę rozpoczęła obrady Rada Naczelna Chrześc. Narodowego Stronnictwa Pracy (Chrześcijańskiej Demokracji). Obrady toczą się nad stanowiskiem politycznem stronnictwa w kraju i w Sejmie oraz nad taktyką w zbliżających się wyborach do Sejmu i Senatu. Dziś obradować będzie Główny Komitet Wyborczy stronnictwa.

### Przygotowania do wyborów.

Warszawa. (Tel. włas.) P. minister Spraw Wewnętrznych zarządził utworzenie w Wydziale Prezydjalnym Ministerstwa specjalnego referatu wyborczego dla załatwiania spraw organizacji technicznej wyborów do Sejmu i Senatu. Jednocześnie p. Minister polecił dyrektorom departamentów zawiadomić wszystkich referentów i kancelarje wydziałowe, że wszystkie sprawy, tyczące się wyborów do Sejmu i Senatu muszą być załatwione bezwarunkowo z całym pośpiechem i dokładnością tak, że załatwienie ich musi nastąpić w ciągu 24 godzin.

### Nota polska do sowietów.

Warszawa. (Tel. włas.) Polski charge d'affaires w Moskwie złożył Rządowi Sowietów notę protestującą przeciwko rozmyślnemu niewykonywaniu przez Rosję i Ukrainę artykułów Traktatu Ryskiego, dotyczacych zwrotu Polsce mienia Przedstawicielstw Polskich w Rosji. różnych archiwów, przedmiotów sztuki, zabytków przeszłości, dzwonów itp.

### Podróż naczelnika Państwa.

Warszawa. (Tel włas.) Naczelnik Państwa z Głębokiego udaje się do Wilna na uroczystość wręczenia sztandaru grodzieńskiemu pułkowi ułanów.

Powrót Naczelnika Państwa do Warszawy nastąpi w poniedziałek, dnia 14 bm.

### Minister jugosłowiański w Warszawie.

Warszawa. (Tel włas.) W dniach najbliższych przybywa do Polski minister Jugosławji p. Jankovicz. Po kilkudniowym pobyciu w Warszawie p. Jankovicz ma zwiedzieć główne środowiska przemysłowe Łódź, Sosnowice, Katowice, Kraków, Wieliczkę i Borysław.

### Zbrodnicze szykany sowietów wobec polskich przedstawicieli w Moskwie.

Moskwa. (Pat.) Wobec tego, iż sprawy sądowe, wytoczone przeciwko współpracownikom delegacji polskiej za rzekome otrzymywane informacji drogą nielegalną doprowadziły do skompromitowania władz sądowych, sowiety jęły się nowego sposobu szykanowania członków delegacji polskiej. Tak naprzykład w dniu 2 bm poddano na granicy osobistej rewizji urzędnika delegacji polskiej, który jechał służbowo do Warszawy, jako konwojent partji 7 arrasów, wysłanej ostatnio z Moskwy. Poddano również osobistej rewizji eksperta delegacji polskiej, któremu zatrzymano wszelkie papiery i dokumenty, przewożone w prywatnej tece, oraz instrumenty i przyrządy, niezbędne do dokonania ekspertyzy w Moskwie. Tego rodzaju praktyki zaczęto stosować coraz częściej. W ostatnich dniach zaaresztowano jednego ze współpracowników delegacji, inż. Stankiewicza, przyczem jako motywy aresztu podano brak osobistych dokumentów. Dokumenty te w tym właśnie czasie zostały wysłane do komisarjatu spraw zagranicznych, celem uregulowania stosunku służbowego Stankiewicza zgodnie z istniejącemi w Moskwie przepisami Protesty i interwencje dotychczas nie odniosły skutku. —

### Sprawa Małopolski Wschodniej.

Warszawa. (Tel. włas.) W sobotę w godzinach porannych zebrała się konferencja rzeczoznawców w sprawie samorządu wojewódzkiego w Małopolsce Wschodniej. Biorą w niej udział oprócz dotychczasowych uczestników pp. St. Kasznicy, M. Bobrzyńskiego, Sz. Askenazego, dr. Loewenhertza i Łosia, także zaproszeni rzeczoznawcy z Małopolski Wschodniej, a mianowicie pp. dr. Pródnicki, dr. Longchamps, dr. Sawczyński, pos. Grzędzielski i pos. Hauner. Z Komitetu Politycznego Rady Ministrów w naradach biorą udział pp. Narutowicz i Kamieński.

### Agitacja komunistyczna wśród Ukraińców.

W związku z podaną treścią układu rządu Petruszewicza z rządem Ukrainy sowieckiej, odbywają się obecnie po miastach w Małopolsce Wschodniej liczne konwentykle, na których żywo omawiana jest możliwość tego sojuszu, za którym w pierwszym rzędzie oświadcza się młodzież ukraińska. Jak się dowiadujemy, w wielu powiatach pogranicznych Wschodniej Małopolski pojawili się agenci bolszewiccy, którzy werbują młodzież ukraińską do czerwonych, t. zw. galicyjskich formacyj, które stoją w pobliżu naszej granicy na Podolu.

Ci agenci bolszewiccy powołują się na fakt porozumienia pomiędzy Petruszewiczem a bolszewikami, przyczem wmawiają w młodzież ukraińską, którą werbują poza Zbrucz, że galicyjskie czerwone formacje przyjdą wyzwolić oddział małopolski.

### Lenin powraca na widownię?

Moskwa. (AP.) Podczas kongresu partji komunistycznej odczytał komisarz Stalin odpowiedź Lenina na posłane mu pozdrowienie Lenin dziękuje kongresowi i wyraża nadzieję, że dzień, w którym powróci do szeregu partji celem podjęcia na nowo pracy, nie jest już daleki.

### Wyroki w sprawie eserów.

Moskwa. (AP.) W uzupełnieniu wiadomości o wydaniu wyroku śmierci na oskarżonych eserów, podają pisma tutejsze następujące szczegóły: Główni oskarżeni Goz, Handelmann, Gersztein, Grabowski, Lichaczew, Iwanow, Donskoj, Jewgenja, Ratner, Timofsjew, Elkind, Morozow, Kganow, Altowski, Ignatiew, Siemjonow, Konopłowa, Helena Iwanowa skazani zostali na śmierć Jefimow, Rakow, Liberow otrzymali po 10 lat więzienia. Utgof, Michał Lwow, Uzof, Sibkof i Kozłow otrzymali po 5 lat więzienia, Gorkof, Dobroljubof, Daszewski, Palewin otrzymali po 3 lata więzienia. Słobin 2 lata więzienia. Resztna oskarżonych została uwolniona.

Trybunał zwrócił się do wszechrosyjskiego centralnego Komitetu wykonawczego z prośbą, ażeby ułaskawił skazańców drugiej grupy, którzy odrzucają obecnie politykę eserów i żałują swych czynów.

Wszechrosyjski centralny komitet postanowił twierdzić wyrok, wykonania jednak kary śmierci odroczyć. O ileby eserzy mieli znowu rozpocząć swą działalność przeciwko sowietom, to pierwsza grupa oskarżonych, skazanych na śmierć, będzie rozstrzelana.

Oskarżeni Sjemjonow, Konopłowa, Jefomow, Uzow, Sibkow, Kozłow, Pelewin, Daszewski i Ignatjew zostali ułaskawieni.

Moskwa. (AP.) Aresztowania wśród socjalrewolucjonistów trwają w dalszym ciągu. Aresztowani bywają nawet członkowie rodziny eserów oraz osoby, które już przed laty z partji tej wystąpiły. Aresztowani zostają wysyłani większemi partjami na Daleki Wschód.

### Katastrofalny wybuch tlenu w Poznańskiem.

Poznań. (Pat.) 12 bm. o godz. 2 ppoł. nastąpił wybuch w fabryce tlenu p. Jezinierskiego w Czempinie. Gmach fabryczny zniszczony, 8 osób zginęło na miejscu. Właściciel fabryki ranny. Siła eksplozji była tak wielka, że w całym Czempinie wyleciały szyby.

### Nauczyciele u p. Prezydenta Ministrów.

P. Prezydent Ministrów przyjął w piątek delegatów Zarządu Głównego Towarzystwa Nauczycieli szkół średnich i wyższych w osobach pp.: Stefana Kwiatkowskiego i dr. Edmunda Łozińskiego.

Delegaci po przedstawieniu sprawy niedostatecznego uposażenia nauczycieli szkół średnich państwowych poruszyli również aktualną kwestję wynagrodzenia t. zw. godziny nadliczbowe, za które nauczyciele otrzymują wynagrodzenie znacznie niższe, aniżeli za godziny etatowe. Nadomiar złego otrzymują je tylko w ciągu 10 miesięcy. Delegaci prosili p. Prezydenta Ministrów o wniesienie odpowiedniej noweli do ustawy o płacach na najbliższej sesji sejmowej oraz o wypłacie nauczycielstwu różnicy dotychczasowej, wynoszącej ogółem 480 procent wynagrodzenia za godziny nadliczbowe miesięcznie. Podkreśliwszy rozgoryczenie nauczycielstwa szkół państwowych z powodu tej krzywdzącej je oszczędności delegaci prosili p. Prezydenta Ministrów o załatwienie sprawy powyższej przed dniem 1 września.

Ze swej strony p. Prezydent Ministrów zapewnił delegatów nauczycielstwa, że sprawa jest mu dobrze znana i że do postulatów nauczycielstwa odnosi się z całą życzliwością. Oświadczył również, że sprawę tę rozważy w porozumieniu z Ministrem Skarbu, przyczem zaznaczył, iż aczkolwiek jest zwolennikiem daleko idących oszczędności, nie uważa jednak za wskazane mechanicznego ich stosowania.

### Gdańsk szuka dla swej administracji pruskich urzędników.

Senat gdański zaznaczył już niejednokrotnie, że nie będzie przyjmował nowych urzędników z pośród obywateli Rzeszy niemieckiej, mimo jednak tego poszukuje administracja podatkowa Wolnego Miasta znowu obecnie w „Deutsche Vakanenzzeitung“ wychodzącej w Rzeszy niemieckiej, kilku sekretarzy podatkowych.

### Gdańsk coraz silniejszą ostoją wojującego nacjonalizmu wszechniemieckiego.

W dniach 1 i 2 września odbędzie się w Gdańsku zjazd partyjny nacjonalistów niemieckich, na którym przemawiać będzie kilku posłów z Niemiec, a nawet poseł niemiecki do sejmu czeskiego, dr. Bosmar z Pragi.

Zaznaczyć należy, że w granicach Rzeszy niemieckiej zjazd powyższy nie mógłby się odbyć ze względu na swe niebezpieczeństwo dla republikańskiej formy rządu Niemiec.

—** **MILJONÓWKA.** W sobotniem ciągnieniu 4-procentowej państwowej pożyczki premjowej wylosowano nr. 1,464,169.

***Gdańsk, 14. VIII.*** (Tel. wł.) ***Marka polska 10,65—10,70 dolary St. Zj. 7,90***

—** **Z powodu jutrzejszego święta Wniebowzięcia Matki Boskiej następny numer Głosu wyjdzie w środę po po-**

# Zamiary p. Narutowicza.

„Journal de Pologne" ogłasza treść wywiadu, jaki miał redaktor tego pisma p. Vaucher z ministrem spraw zagranicznych Pan Narutowicz w wywiadzie tym oświadczył, omawiając politykę zagraniczną Polski:

„Główne wytyczne polityki polskiej pozostaną bez zmiany. Zmiany ministrów nie wpływają tu na żadne zmiany. Podstawami naszej polityki są: traktat wersalski, przyjaźń i zbliżenie z Francją.

Zawsze będziemy starali się zacieśniać węzły przyjaźni, łączącej nas z Farncją. A następnie podstawą naszego programu — jest bardzo wyraźna polityką pokojowa. Prezydent ministrów w swem expose w Sejmie zarysował te linje wytyczne naszej polityki zagranicznej, podkreślając także wagę, jaką przywiązujemy do naszego aljansu z Rumunją i do naszych dobrych stosunków z państwami bałtyckiemi i Czechosłowacją.

„Nasza polityka nie jest polityką hazardu. Określiła się ona wyraźnie. Jestem następcą p. Skirmunta z którym jestem w przyjaźni i z którym wspólnie pracowaliśmy w Genui. Będę prowadził dalej jego politykę. Mogą być pewne różnice w szczegółach, ale główne wytyczne zostają niewzruszone.

„Na Wschodzie, z Rosją, mamy traktat ryski, który jest jedną z podstaw nasz polityki. Żądamy wykonywania go. W rozmowie, którą miałem przed paru dniami z p. Litwinowem, mówiliśmy głównie o traktacie ryskim. P. Litwinow oświadczył, że szuka zbliżenia pomiędzy Polską a Rosją; odpowiedzieliśmy mu, że najlepszym środkiem dla dojścia do dobrych stosunków jest przedewszystkiem wykonywanie traktatu ryskiego."

Na pytanie o możliwości konfliktu z Rosją sowiecką, p. Narutowicz odpowiedział: Nie wierze w atak ze strony bolszewików. Wszelkie zaś obawy agresywności z naszej strony, wysuwane ze strony bolszewickiej są całkowicie nieuzasadnione.

Powtórzyłem to p. Litwinowi, który zarzucał nam naszą przyjaźń z Francją i państwami bałtyckiemi, i który upatrywał w tem sojusz w celach zaczepnych. Wykazałem mu wyraźnie, że nie przygotowuje się żadnego „planu diabelskiego" przeciw Rosji, że nasza przyjaźń z Francją stanowi oś naszej polityki zewnętrznej, a przyjaźń z państwami bałtyckiemi opiera się na wspólności interesów z krajami, które należały przedtem do Rosji; to samo dotyczy i naszego sojuszu z Rumunią.

Mówiąc o stosunkach polsko-niemieckich, p. Narutowicz oświadczył:

„Zaczęliśmy rokowania. Jest to sprawa trudna. Ustalono program rokowań i przyjęte zostało w tej sprawie nasze stanowisko. Już znaleziono modus vivendi z Niemcami. Przyrzekli oni przerwać bojkot handlowy Polski, który był środkiem nieprawnym i sprzecznym z traktatem wersalskim. My przyznaliśmy im w zasadzie prawo tranzytu do Rosji. Jest jeszcze wiele spraw do uregulowania z Niemcami. Mam nadzieję, że dojdziemy do pomyślnego wyniku i że ustalenie stosunków dobrego sąsiedztwa będzie możliwe.

„Na Górnym Śląku porządku jeszcze nie przywrócono. Wypędza się i maltretuje Polaków, którzy pozostali na terytorjach, przyznanych Niemcom.

*

# Wiadomości polityczne.

### O stosunkach polsko-niemieckich.

Warszawa. (Tel. włas.) „Rzeczpospolita" podaje następujący telegram swego korespodenta berlińskiego:

„Der Tag" zamieszcza rozmowę z polskim przedstawicielem w Berlinie dr. Madeyskim w związku z ukończonemi obecnie naradami wstępnemi w sprawie rokowań gospodarczych polsko-niemieckich.

Na zapytanie o przyczynę tak długiego odraczania rozpoczęcia rokowań odpowiedział dr. Madeyski, że w ostatnich czasach zarówno po jednej jak i drugiej stronie niezależnie od obozów politycznych wzmacniało się przekonanie, że dla rozwoju i pokojowego współżycia obu państw konieczne jest uregulowanie stosunków gospodarczych. Dopóki jednak nie była uregulowana prawa G. Śląska, nie można było podejmować rokowań, które gdyby nawet nie były wprost unicestwione, to przynajmniej musiałyby być odroczone. Dziś położenie wyjaśniło się i po obu stronach doszło już do tego, że sprawę zaczyna się traktować z punktu czystego rzeczowego. Fakt ten będzie też miarodajny dla wyniku rokowań polsko-niemieckich. Utworzona obecnie na podstawie postanowień Trakt. Wersalskiego granica stała się faktem nie do zmienienia i z tego powodu obydwie strony dozy do przekonania, że konieczną jest odbudowa życia pokojowego po wojnie światowej.

Na zapytanie korespondenta czy w przyszłości planowane są rokowania również w sprawach politycznych, odpowiedział dr. Madeyski, że obydwie strony zamierzają nie poruszać spraw politycznych. Rozumie się przytem, że przy rokowaniach obecnych obydwa państwa będą kierowały się względami politycznymi, jednak nie linje wytyczne polityki stanął się podstawą programu rokowań, ale warunki rzeczowe. Warszawskie rokowania wstępne odbywały się właśnie pod tym kątem widzenia i wzmocniły przekonania, że po obydwóch tronach istnieje dobra wola dojścia do porozumienia.

### Polska polityka zagraniczna.

Paryż. (Tel.) „Petit Parisien" podaje rozmowę swego warszawskiego korespondenta z polskim Ministrem Spraw Zagranicznych p. Narutowiczem. Korespondent twierdzi na wstępie, że p. Narutowicz został specjalnie upatrzony przez p. Piłsudskiego na urząd Ministra Spraw Zagranicznych i jet jego zaufanym.

Podając treść wywiadu, korespondent zaznacza, że p. Narutowicz w ogólnych linjach nakreślił program polskiej polityki na przyszłość, twierdząc, że podstawą polskiej polityki zagranicznej musi być Traktat Wersalski i ścisła przyjaźń z Francją oraz dobre stosunki z Czechołowacją i Państwami Bałtyckiemi. Kierunek polskiej polityki nie może oddalać się od tych linji wytycznych.

O swej niedawno odbytej naradzie z Litwinowem oświadczył p. Narutowicz, że tematem rozmowy była sprawa wykonania Traktatu Ryskiego, od czego uzależnione są stosunki polsko-rosyjskie. Z. Narutowicz wyraził w końcu przekonanie, że Polska niema powodu od obaw przed atakiem ze strony Rosji Sowieckiej.

### Pożyczka amerykańska dla Polski.

Z Nowego Jorku donoszą, że przedłożono już do subskrypcji długoterminową pożyczkę, którą Polska otrzymała na podstawie umowy, zawartej w Paryżu w dniu 14 maja rb. Kilku członków zainteresowanego amerykańskiego Towarzystwa finansowego znajduje się już w drodze do Warszawy, gdzie mają omówić z polskiemi władzami skarbowemi bliższe szczegóły. Pożyczka ta wyniesie 50 miljonów dolarów, a czas trwania jej wyznaczono na lat 30.

### Wydalanie Niemców z Aljacji i Lotaryngji.

Biuro prasowe generalnego komisarjatu dla Nadrenji komunikuje: W piątek dnia 11 bm. o godz. 8 rozpoczęło się wydalanie Niemców z Alzacji i Lotaryngji, a mianowicie dep. Hautphin 100 osób, z dep. Bas-Rhin 150, z dep. Mozeli 250. Wydalanie ukończone być musi w sobotę o północy. Wydaleni przejdą granicę pojedyńczo.

### Porozumienie w Londynie.

Londyn. (Tel. włas.) W toku narad między Poincarem, Lloyd Georgem i Theunisem doszło do porozumienia, które opiera się na następujących punktach zasadniczych:

1) Niemcom zostaje udzielone moratorjum dla płatności gotówkowych aż do końca roku 1922, t. zn. część odszkodwań w wysokści 720 miljonów marek w złocie, zostanie spłacona w r. 1923.

2) Dostawy w towarach mają być spłacane głównie węglem i drzewem.

3) Bank Rzeszy ma zachować autonomję, a Niemcy mają zobowiązać się przedsięwziąć środki d. zapobieżenia ucieczce kapitałów zagranicę.

Inne proponowane przez Poincarego sankcje zostaną tylko wówczas zastosowane, gdyby Niemcy wzbraniały się wypełnić przypadające na rok 1922 inne zobowiązania.

---

Do wywiadu tego dodać możemy tylko tyle, że piękne to są frazesy, od których wprowadzenia w życie wszystko zależy. Wiemy, że człowiek, który politykę opartą wyraźnie na przyjaźni z mocarstwami zachodnimi, przedewszystkiem zaś z Francją, prowadził konsekwentnie — p. Skirmunt — musiał ustąpić i nie dopuszczono, by w następnie powstałych gabinetach powrócił na swe stanowisko. W szczerość więc zamiarów prowadzenia polityki tej dalej, trudno nam wierzyć Tem trudniej w to wierzyć, jeśli zważy się, że politykę tę prowadzić ma człowiek, — o którym poseł nasz Gdyk wyraził na zebraniu w Grudziądzu, że jest to starzec zniedołężniały, który resortem swoim poprzednim — robót publicznych — zawiadywał w sposób wprost skandaliczny „mąż stanu", który w czasie wojny w pismach szwajcarskich pisał, że Polska do państw zachodnich nie może mieć zaufania, a liczyć może na szczere zamiary mocarstw centralnych.

„Różnice w szczegółach", o których p. Narutowicz mówi w stosunku do polityki p. Skirmunta, będą niezawodnie tego rodzaju, że zadowolą Belweder, który z polityki p. Skirmunta nie był zadowolony, ale nie będą mogły zadowolić narodu, domagającego się kontynuowania polityki ministra Skirmunta.

---

Z TYGODNIA.

# Migawki grudziądzkie.

Mizerja ogórkowa daje się tęgo we znaki wszystkim bez wyjątku, i każdemu z osobna. Ludziska rade by choć na godzinkę pojść na zieloną trawkę i zobaczyć choć kawałek lasu — a tu żebyś pękł nie można — kapie, pada, chwilkę zaświeci słonko, błyśnie jasnym, śmiejącym się okiem, jak kapryśna zalotnica, ażeby za chwilę schować je znowu w ciemne żęsy chmur — i na odmianę już znowu pada deszcz... i tak, do około Wojtek aż do skutku — aż biednym ludziskom wątroba wysycha z tęsknoty za ciepłem, za latem.

Garstka wytrzymałych letnikiewiczów, która miała dużo floty a jeszcze więcej cierpliwości wyjechać do rozmaitych, oficjalnych i nieoficjalnych uzdrowisk — wścieka się, w strasznem tego słowa znaczeniu — i przeklina matkę naturę za marny żywot na wilgjaturze.

Jednem słowem dziś, jutro przyjeżdżają — zawodzi znajomy dyrektor pewnej instytucji, który ma szczęście być słomianym wdowcem i który z miną kota na... łące, trzepie dywany, chowa flaszki (już próżne) na przyjęcie połowicy i cennych swych drobiazgów.

— — — — — — — — — —

Wśród „ogórków" widać wykwitują tu i ówdzie egzotyczne kwiatki i tak np. popularna „Mazurka" została z niewiadomych, lecz ukrytych powodów przechrzczona na „Mazurrkę" — i w dodatku przeszła w nowe ręce (spółka polska z ograniczoną poręką) — tak, że mieć będziemy starą atrakcję muzy podkasanej, w nowej, odświeżonej i polakierowanej szacie — nowo nabywców. Niech im ta muza podkasana lekką będzie — na ich pożytek... i ku przyjemności wdzięcznych i wybrednych bliźnych.

— — — — — — — — — —

W kawiarniach gęsto od niewiedzących co z sobą robić, obywateli płci obojga — wobec niezdecydowanej maści nieba — aury sierpniowej.

Jedni wsłuchani w upajające tony muzyki współczesnej — ziewają zajadle — drudzy, i takich jest więcej, omawiają wszelkie możliwe sprawy wewnętrzno-zewnętrzne, treści „ogórkowej" i całkiem politycznej, a nawet artystycznej... o słocie... o żniwach — o tem ile będzie kosztowało na sobotnim targu masło... — inni znowu rozprawiają o nowym rządzie i składzie gabinetu, tworzą się naprędce sympatycy tej lub tamtej teki ... a wszyscy zgodnie krytykują (parlamentarnie) nasz Sejm i naszych poszczególnych suwerenów. — Inna znowu partja (artystyczna) zajmuje się sprawą teatru Poznańskiego... i powstają najdziwaczniejsze komentarze... — że teatr ma się przenieść do ratusza, a ratusz (magistrat) do teatru — aby p. radni mogli sobie ciągle pukać ... i aby mieli szanse zostania królem strzeleckim i dostać to złote runo ambicji strzeleckiej... prawdziwie złoty łańcuch królewski... coipso byłoby dwóch dygnitarzy z łańcuchami ze złota... a dusza miasta rozpołowiła by się w swoim splendorze na dwie części... na rządzącą i na strzelającą. — Takie i inne tym podobne ciekawe i bardzo zielone (ogórki) komentarze krążą wśród dymnych od papierosów sal kawiarnianych.

— — — — — — — — — —

Kina pękają od natłoku ciekawej, żądnej wrażeń publiczności. — I rzeczywiście dobrze, że pękają od natłoku — dobrze dla właściciela p. Kaubego — lecz również pożytecznie dla kinomanów bo... bo co naprawdę robić w taki sierpniowy czas... ostatecznie program atrakcyjny i taki obraz p. t.: „Władczyni Dżungli" daje możność przeniesienia duszy żądnego wrażeń osobnika... do dzikich stepów, ferm, prerji i dziewiczych lasów ... — daje możność przenieść się (duchowo!) w krainę lwów, tygrysów i innych tym podobnych niewinnych zwierzątek... jednem słowem dla zabicia nudów i spotęgowania (fantazji) wrażeń, dobrze jest spędzić kilka miłych kwadransów... w troszkę dusznej wprawdzie sali... ale za to za łaźnię się płaci i w dodatku niema się wygody — a tu, człowiek siedzi wygodnie, patrzy się na ekran, podziwia wstrząsające sceny... i poci się. Przyjemne, pożyteczne i..., co najważniejsze nieszkodliwe.

— — — — — — — — — —

— Dokąd pan radca szanowny tak dyma?

— A no na atrakcję, nowość w lepszym stylu, pan nic jeszcze nie nie?

— A domyślam się do „Apolla" na...

— Nie panie, walę do gastronomji na otwarcie.

— Jak pan to powiedział do...

— Tak, do tej nowo otworzonej jadłodajni w języku ludowym, a restauracji pierwsza klasa w rodzaju „Lefa" warszawskiego — wyrażając się po burżujsku.

— Kto to „takie coś" otwiera?

— Wzięli się stołowi społem za ręce — no i za kieszenie, bo coś tam trochę zbili floty... i otworzyli gastronomję.

— Ach, prawda, mówił mi wczoraj naczelnik, że niby wrzydzęnie „non plus ultra", zwłaszcza oświetlenie — no i potrawy niczego, tylko rzecz znamienna, że po obsłudze poznać zaraz, że to personel z „Wielkopolanki", godzinę się czeka na wątróbkę.

— Ciekawym tylko czego nazwano ją gastronomią, jabym poprostu nazwał ją „Średniopolanka"?

— A to dlaczego?

— A no, bo leży między „Wielkopolanką" a „Pomorzanka".

— I to prawda, — tylko oni, niechcą wyjść z fasonu, kombinują, w Warszawie „Gastronomja" — czego niema być w Grudziądzu, ostatecznie już się zrównaliśmy ze stolicą a nawet na niektórych polach prześcignęliśmy ją z kretesem np. drożyzną — i pod tym względem może się nasza stolica schować do koziego rogu.

— Krótko i węzłowato, Grudziądz staje się wielkiem miastem, co aby mu na pożytek wyszło teraz i później, gdy miasto nasze stanie się pierwszą klasą drożyźnianą — a towary spadną w cenie... co niby być może, ale ja je (towary) między bajki włożę — zwłaszcza, gdy Ignaś Krasicki także je wkładał... i było dobrze.

Niew-ski.

# Wiadomości bieżące.

**Kalendarz:** Wtorek: Wniebowzięc. NMP. Wschód słońca 4.43, zachód 7.25. Wschód księżyca 10.36, zachód 12.42.

—** **Z KOMENDY GARNIZONU** otrzymujemy następujący komunikat: Dnia 15 sierpnia br. jako drugą rocznicę wielkiego i decydującego zwycięstwa pod Warszawą nad nawałą bolszewicką obchodzi uroczyście cała Armja polska.

Garnizon grudziądzki urządza uroczysty obchód, a mianowicie:

1. 14 8 br. o godzinie 20-tej minut 30 capstrzyk uroczysty na którym odegra orkiestra utwory muzyczne u wylotu ulicy Fortecznej i Lipowej na rynku Rybim i na Placu 23. Stycznia.

2. 15 8 br. pobudkę o godzinie 6-tej wykona orkiestra 64 p. p.

3. O godzinie 9 msza polowa i rewja nad Wisłą. Po mszy defilada na Głównym Rynku.

4. O godzinie 15 odbędą się na boisku za kościołem garnizonowym ćwiczenia i gry żołnierskie przy których przygrywać będzie orkiestra 64 p. p.

Wstęp wolny.

Na rewję, mszę świętą, defiladę i gry żołnierskie zapraszam na tym miejscu: Reprezentantów władz politycznych, przedstawicieli obcych państw, stowarzyszenia społeczne, wojskowo-wychowawcze, organizacje cywilne i publiczność Grudziądza, prosząc o uświetnienie swym przybyciem obchodu Wielkiego Zwycięstwa młodej Armji Polskiej.

Specjalnych zaproszeń nie wysyłam.

Zast. Komendanta Garnizonu
Karól Krauss,
Pułkownik i Dca. Piechoty Dyw.

—** **POSIEDZENIE ZARZĄDU** Towarzystwa Powstańców i Wojaków koła Grudziądz odbyło się dnia 10 bm. o godzinie 20. przy udziale wszystkich członków. W myśl statutu przyjętego przez Walne Zebranie, które odbyło się dnia 5 lipca b. r. w Bazarze, ukonstytuował się Zarząd z pośród wybranych członków następująco: prezes kol. Dzięgielewski, wiceprezes kol. Antkowiak, komdt. kol. Goga, sekretarz kol. Buciewicz, zast. sekr. kol. Wojak, skarbnik kol. Graczyk, zastępca skarbnika kol. Meller, i trzech radnych, koledzy: Budny, Paluszkiewicz i Kazimierski.

Po ukonstytuowaniu się zarządu objął przewodnictwo prezes kol. Dzięgielewski, przedstawiając sprawę szczegółowej organizacji Towarzystwa Powstańców i Wojaków w Grudziądzu, nad czem wywiązała się obszerna dyskusja, co do różnych sposobów pomyślnej pracy. — Na wniosek kolegi Gogi wybrano tymczasowy Komitet organizacyjny na okręg PKU Grudziądz, do którego weszli z zarządu kol. Goga jako prezes oraz kol. Dzięgielewski, Buciewicz, Meller i Kazimierski jak również dla wspólnej pracy kooptowano z poza zarządu kol. Kalwarego i kol. Pałędzkiego. — W dalszej dyskusji na wniosek kol. Buciewicza powierzono pracę organizacyjną zewnętrzną oraz wychowania fizycznego komdt. Towarzystwa, zaś prezesowi sprawy wewnętrzne.

Po wyczerpaniu programu posiedzenia w wolnych głosach uchwalono zająć się całą siłą woli nad zorganizowaniem tak Grudziądza jak i okręgu w jak najszybszym czasie przy wspólnej pracy wszystkich członków jak i całego społeczeństwa, które niewątpliwie chętnie przyjdzie z pomocą, jak sądzić należy po ważnych sprawach.

Zarząd.

—** **Powołanie nauczycieli na ćwiczenia wojskowe.** Ministerstwo spraw wojskowych zarządziło powołanie nauczycieli szkół powszechnych, rocznika 1899, zaliczonych przy przeglądzie tego rocznika do zapasu, na czterotygodniowe ćwiczenia. Powołanie uskutecznia właściwe PKU za pomocą imiennych kart powołania, do których dołączone zostaną kredytowane bilety kolejowe. Powołani nauczyciele stawić się mają dnia 16 sierpnia br. w Dowództwie obozu ćwiczebnego w Biedrusku (Poznańskie). Czas trwania ćwiczeń od 16 sierpnia do 12 września br. Wszyscy nauczyciele wspomnianego rocznika, którzy zmienili miejsce pobytu, nie podając tego przynależnemu PKU do wiadomości, mają się bezzwłocznie zgłosić w przynależnych PKU celem odbioru karty powołania i dokumentów podróży. Wszyscy nauczyciele, którzy do dnia 13 sierpnia nie otrzymali imiennej karty powołania, mają się bezwarunkowo zgłosić do dnia 13 sierpnia w odnośnej PKU.

—** **WAŻNE DLA LETNIKÓW.** Z Urzędu Ruchu otrzymujemy następujący komunikat:

Donoszę się niniejszem, iż od dnia 15 sierpnia do 20-go września rb. kursować będzie pomiędzy Warszawą a Wejherowem przez Iławo—Grudziądz—Laskowice—Tczew nowa para pociągów osobowych przyspieszonych, dla udogodnienia powrotu letników z wybrzeża morskiego z wagonami I, II, i III kl.

Pociąg Nr. 517 odjazd z Warszawy 17,55, Iławo 22,00, Działdowo 22,18, Brodnica 0,14, Jabłonowo 1,12, Grudziądz 2,10, Laskowice 3,00, Smętowo 3,40, Pelplin 4,10, Tczew 5,20, Gdańsk 6,30, Gdynia 7,22, Reda 7,56, Wejherowo przyjazd 8,07 rano.

Pociąg Nr. 518 odjazd z Wejherowa 20,56, Reda 21,03, Gdynia 21,33, Sopot 21,50, Gdańsk 22,20, Tczew 23,40, Pelplin 0,08 Smętowo 0,35, Laskowice 1,30, Grudziądz 2,20, Jabłonowo 3,20, Brodnica 4,06 Działdowo 6,00, Iławo 6,26, Warszawa przyjazd 10,15.

—** **PRZYCHWYCENIE MORDERCÓW.** Dnia 8 bm. zostali przychwyceni przez urzędników tutejszej ekspozytury śledczej dwaj bracia Gerusel, którzy zamordowali w Dreźnie (Niemcy) pewnego gospodarza Dankowskiego, zbiegli po dokonaniu mordu, przekroczyli granicę polską w sposób nielegalny i ukrywali się dłuższy czas w krzakach nad Wisłą.

Złoczyńcy zostali odstawieni do aresztu śledczego; sprawa oddana sędziemu śledczemu.

—** **WALNE ZEBRANIE** Związku Polaków z Kresów Wschodnich odbędzie się dnia 16 sierpnia br. o godz. 7 wieczorem w sali „Elizjum" Lipowa 67.

Ze względu na ważność spraw uprasza się wszystkich członków o liczne i punktualne przybycie.

Zarząd.

—** **LEKCJE KÓŁKA ŚPIEWACKIEGO „HARFA"** kościoła garnizonowego odbędą się w poniedziałek, dnia 14 i piątek, dnia 18 bm. w Elizjum na ulicy Lipowej.

Zarząd.

—** **CHEŁMNO.** (W sprawie mordu rabunkowego na śp. Bronisławie Kweli z Świecia) jako podejrzanego o zabójstwo aresztowała tut. policja państwowa Janą Wiśniewskiego, handlarza, zamieszkałego w Świeciu ul. Dworcowa 31. Przyparty różnemi poszlakami, wyznał nareszcie, że on zastrzelił Kwelę, i to niby w samoobronie. Powiada on, że Kwela namawiał go do kradzieży pod grozą użycia rewolweru, i że on, nie winiątko, oparł się temu karygodnemu żądaniu, że wydarł Kweli rewolwer i strzelił do niego. O brakujących 100 000 mkp., które Kwela musiał mieć przy sobie, gdyż udowodnili ludzie, że je miał przed wyjazdem z Chełmna. W. nic niby nie wie. Są świadkowie w Chełmnie, że w dniu mordu W. bardzo niespokojnie, nerwowo się zachowywał. [illegible] gdy gruchnęła wieść o owym straszny zabójstwie, ustalito je przekonanie, że nikt inny, tylko on Kwelę zastrzelił i obrabował.

— Skutki ostatniej burzy były bardzo straszne Piorun zapalił w trzech miejscach budynki, i tak w Lindzie i na brukach. Ubezpieczenie było bardzo niskie, więc szkody dotkliwe.

—** **KOŚCIERZYNA.** (Zatarg między pracodawcami i pracobiorcami załatwiony). W ubiegłym tygodniu została załatwiona sprawa sporna między pracodawcami a pracobiorcami kościerskiej fabryki mebli, która wlokła się już od grudnia zeszłego roku. Od początku grudnia do lutego nie wypłacano robotnikom podług ustalonej taryfy. Sprawa dostała się przed sąd rozjemczy, który po kilku posiedzeniach na poniedziałkowem posiedzeniu uwzględnił żądania robotników i sprawę na ich korzyść rozstrzygnął. Odszkodowanie za ten czas wynosi 9—14 tysięcy marek.

Drukarnia Pomorska Tow. Akc. Grudziądz.
Za redakcję: Izydor Średzki

# Wielki transport

materjałów wełnianych i bawełnianych oraz konfekcji męskiej

2615]

**nadszedł.**

**HURTOWNIA KONFEKCJI i BŁAWATÓW**

## „EKSPORT"

Telefon 891 — Telefon 891

BYDGOSZCZ, ul. Herm. Frankego nr. 1 róg Placu Teatralnego.

---

## Urzędowe obwieszczenia

**władz miejskich.**

Za niniejszy dział odpowiada według prawa prasow. nadsekretarz miejski Damazy Raszkowski w Grudziądzu.

**Obwieszczenie.**

W dzień 15-go sierpnia 1922 r. jako dzień Wniebowzięcia N. M. Panny będą biura Magistratu zamknięte.

Grudziądz, dnia 14. 8. 1922 r.

**Magistrat.** [2631

---

## „TIVOLI"

**We wtorek, dnia 15 sierpnia 22 r.**

**wielka zabawa taneczna**

Początek o godzinie 4-tej po południu.

2628

---

## Kino - Variete Apollo

**Od wtorku**

pocz. o godz. 4. - Kasa otw. $3^1/_2$ wspaniały i sens. dram. ameryk.

**Władczyni dżungli V. serja**

**2 Nr. Variete**

## KINO ORZEŁ

Pocz. o 4-tej - - Kasa otw. $3^{30}$ Z pow. wielkiego zainteresow. Sz. Publ. jeszcze 3 dni wielki film wytwórni szwedzkiej

**p. t. EROTIKON**

dramat w 6 aktach 2629

W środę popoł. o godz. 5-tej **Przedstawienie dla dzieci**

DYREKCJA.

---

W dniu **17. 8. b. r.** odbędzie się

**w Radzynie** (Pom.)

**wielki targ na konie, bydło i świnie**

2618] **MAGISTRAT.**

---

## Bryczka

**(Landauer)** na 6 osób, bardzo dobrze utrzym., jak nowa, na patent. osiach i jeden półszorek do wyjazdu na sprzedaż. Oferty do Administracji Głosu Pomorskiego pod **nr. 2987.**

---

## KINO KORSO

**Od wtorku do włącznie czwartku**

Atrakcja!

**Straszny spisek**

wzruszający romans rewolucyjny z czasów cesarzowej

**Marji Teresy**

We wtorek początek o godz. $1/_25$.

Poraz pierwszy w Grudziądzu!

---

**Fabryka „METALPORCELANA"**

sprzedaje

**wysortowane wyroby**

**po znacznie — aż do 50%** zniżonych cenach.

**Plac 23 Stycznia 2.** [2624

---

Najuporczywszy [2334A

**ból głowy i migrenę**

usuwają proszki z kogutkiem

**„MIGREONO NERWOSIN"**

Sprzedają wszystkie apteki i drogerje.

HURT. Umbreit & Co, Poznań

---

**Chłopiec** syn uczciwych rodziców mający chęć wyuczenia się **kelnerstwa** 2587 może wstąpić do **Hotelu Król. Dwór Grudz.**

---

## Lekarz weterynarz

**Dr. Alfred Pollak**

Grudziądz, Ogrodowa 11.

**Telefon 319.** [2543

---

**Mamy do oddania:**

## ŁATY

do krycia dachów oraz ogrodzenia w ilości kilkunastu tysięcy metrów od 1,15 do 1,85 długie i 4 X 10 szerokie (2557

**Pomorski Dom Imp. Eksportowy**

**K. Balcerowicz i S-ka, Grudziądz**

ul. 3-go Maja 21. Tel. 24. Adr. tel. „Import"

---

**Sprzedaże**

**Salonik,** pokój jadalny, lustro z podstawką marmurową, komoda, łóżko orzechowe. szafa do rzeczy orzechowa, waga mosiężna z ciężarkami, 2 menażerki i różne inne rzeczy na sprzed. [3023 Fortoczna 13 parter od godz. 4 do 7.

**Maszyna** [3027

**do pisania**

do sprzedania. ul. Mickiewicza 13, I. Do oglądania od 2—4 popoł.

Dobrze utrzymany

**fortepian**

sprzeda [3032

**Strehlau,** Rządowa 3.

---

Poszukujemy zaraz:

## STENOTYPISTKI

znającej dokładnie język polski i niemiecki i o ile możności stenografią, oraz samodzielnej starszej

## KSIĄŻKOWEJ

za dobrem wynagrodzeniem.

Zgłoszenia piśmienne lub osobiste upraszamy do 2616

**Tow. Akc. Arkona w Tczewie.**

---

**Wyżlica Ia.**

w 3 polu, dzielnie pracuje tak w wodzie jak na lądzie, natychmiast na sprzedaż. [3026

**Mleczarnia Radzyn.**

---

**Do sprzedania:**

garnitur mebli, miękki, w dobrym ztanie i

**dywan**

dużego rozmiaru. [2630 Wiadomość Biuro Dzien. Ogłoszeń i Reklam **„Rozwój"** Rynek 11.

---

**DOM**

z 2 morgami roli do sprzedania. **Majewicz,** Tuszewo kolonia. [3039

---

**Wóz roboczy**

$2^1/_2$ cal. do sprzedania. Zapytać u Weissa, Forteczna 14. [3036

---

**Rower**

na sprzedaż [3035 Trynkowa 13, 1 piętro.

---

**Pewna egzystencja.**

**PIEKARNIA**

przeszło 40 lat istniejąca, natychm. na sprzedaż. Pośrednicy wykluczeni. — Zgłoszenia do Ekspedycji Głosu Pomorsk. pod nr. 3034.

---

**4 mtr. sześcienne desek olchowych, 2 hebларki z narzędziami, 2 szkła do luster 133x40 i 70x46. kuchnia westf. 2 kołowy wózek, waga dec., świeżo doj. krowa, maszyna do czysz. zboża sprzeda**

**Majewicz, Tuszewo kolonia**

3038

---

**Zabawy**

**ELIZJUM.**

We wtorek dnia 15. bm.

**Wielka**

**Zabawa Taneczna**

początek o godz. 4-tej liczny udział uprasza

3030] Właściciel.

---

**Posady**

Poszukuję zaraz dziein.

**młynarza**

obeznanego z holendrem i dzielnego

**służącego**

obeznanego z wszystkiemi pracami gospodarskiemi. — Oferty do Głosu Pom. pod nr. 3028.

---

Poszukuję [3033

**pomocnika fryzjerskiego**

ulica Długa nr. 24

ST. SOCHACZEWSKI.

---

**Mieszkania**

**3 umebl. pokoje**

i kompletną kuchnią razem z mieszkaniem są do oddania zaraz lub później. Oferty do Ekspedycji Głosu Pomorskiego pod **nr. 3025.**

---

**5 pok. mieszkanie**

**zamienię**

**na 3 pokojowe.**

Sobieskiego 13, I p. pr.

---

**Poszukuje**

**mieszkania**

o 3—4 pokoi i kuchni wraz z przynależytościami za dobrem wynagrodzeniem zaraz z początkiem lub końcem września r. b., w ulicy 3 Maja, Rybackiej lub w pobliżu tychże. Łask. oferty upraszam przesłać do Eksp. Głosu-Pomorskiego p. nr. 3029.

---

**Zamienię**

**4 pokojowe mieszkanie** na parterze, na **większe** lub **mniejsze** na I lub II piętrz. od zaraz lub później. Szałkowska, Forteczn. 6.

---

**Znaleziono**

**Znalazł się**

**wyżeł brunatny**

jeżeli w przeciągu 3 dni nie zostanie odebrany, będzie sprzedany. [2689 Strzelecka 7, 1 ptr.

---

**Różne**

Intelig. Polka zamieni **konserwację** polską na niemiecką. Pawlikowska, Lidzbark dom Waleczkowskiego, Rynek Hallera [3024

---

**Młyn parowy**

**poszukuje cichego**

**wspólnika**

z kapitałem 4—5 miljonów marek. — Zgłoszenia do Głosu Pomorskiego pod **nr.** [illegible]